

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ФІНАНСОВОГО АУДИТУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Бабич Олександра Володимирівна

*здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
Львівський національний університет імені Івана Франка*

*Науковий керівник: **Кміть Віра Мирославівна,***

кандидат економічних наук,

*доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка*

Історія фінансового аудиту налічує багато років. При появі розвинених держав із централізованим податковим обліком з'явилися посадові особи, які поєднували між собою функції контролю та обліку. Близько 2600 р. до нашої ери у Стародавньому Єгипті з'явилися чиновники-ревізори, які фіксували всі надходження у державну казну, а також перевіряли всі запаси ресурсів. Зараз ситуація значно відрізняється. Сьогодні ця робота виконується за допомогою ІІІ, Big Data, системи Robotic Process Automation тощо.

Фінансовий аудит – це детальна перевірка достовірності фінансової звітності підприємства, а також перевірка різної інформації з виробничої та фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємництва. Основною метою фінансового аудиту є визначення достовірності даних, тобто передати впевненість власникам чи інвесторам, що всі дані є точними.

Щодо цифровізації, в аудиторській діяльності виділяють кілька важливих напрямів. Першим з напрямів є перехід до безперервного аудиту [1, с. 7].

Безперервний аудит – метод контролю, за допомогою якого перевірка фінансових звітів, окремих даних, оцінка ризиків здійснюється в режимі реального часу, тобто перевірка проводиться автоматизовано. Перевагою цього напрямку є те, що цю програму вважають як антивірусною, вона при найменшій загрозі, одразу повідомляє аудитора про небезпеку і дозволяє її оперативно нейтралізувати.

Наступним напрямом можна виділити технології Blockchain. За дослідженням С.Я. Бабінської, блокчейн – це централізована база даних, за допомогою якої можна перевіряти а також передавати інформацію в реальному часі. Також вона зазначає, що це база даних, де вся важлива інформація зберігається у вигляді блоків, де кожен наступний блок містить в собі зашифровану інформацію про попередні

роки [2]. Головна перевага – ніхто не може відредагувати записи, які розміщені у розподіленому реєстрі, заднім числом.

Не менш важливим є використання аналітики великих даних (Big Data). Аудитори використовують Big Data для того, щоб працювати з усіма масштабними даними фінансової інформації і отримати більш точні результати перевірки. Це пришвидшує роботу аудитора тим, що він не витрачає багато часу на кожну окрему операцію. Вже протягом кількох років, компанії – PwC, EY, KPMG та Deloitte користуються своїми платформами, за допомогою яких здійснюють аналіз повних обсягів транзакцій клієнтів. Big Data дозволяє формувати обґрунтовані рішення щодо достовірності даних фінансової звітності.

Роботизована автоматизація процесів (Robotic Process Automation) – програмна технологія, яку вважають як віртуальний помічник, який легко й швидко слідує інструкціям і виконує завдання, які раніше виконувалися лише вручну. RPA взаємодіє з аудиторами, програма збільшує швидкість, якість, точність а також продуктивність роботи [3].

Проте не варто вважати, що цифровізація полегшує роботу для аудиторів. На нашу думку, вона створює багато ризиків, які раніше не існували, оскільки все велось вручну. Цифровізація супроводжується такими ризиками:

- технічні збої, через які є ризик втратити дані;
- ризик відключення електроенергії та інтернет-з'єднання;
- ризик кібератаки на фінансові системи клієнтів;
- ризик втручання шахраїв у цифрові платформи;
- ризик складної адаптації до нових технологій;
- недостатня підготовка аудиторів до роботи з новими цифровими технологіями тощо.

Для аудиторських компаній важливим викликом залишається підвищення кваліфікації своїх фахівців. Для ефективної праці їм потрібно постійно забезпечувати своїх аудиторів якісним навчанням, курсами, де вони будуть вивчати нові технології, здобувати практичні навички щодо можливості проведення аналізу даних, а також проходити тренінги щодо кібератак і як на них швидко реагувати та вирішувати проблеми.

З регуляторної точки зору можна зазначити, що Міжнародні стандарти аудиту (далі – МСА) поступово еволюціонують, враховуючи сучасні технологічні реалії. МСА визначає відповідальність аудитора за ідентифікацію та оцінку ризиків суттєвих викривлень у фінансовій звітності [4]. Так, МСА 315 вже враховують особливості ІТ-середовища клієнта під час ідентифікації та оцінки аудиторських ризиків. Вітчизняна нормативна база поки відстає повільніше, ніж цього хотілося б.

Отже, цифровізація є важливим чинником розвитку фінансового аудиту. Наявність в аудиті Blockchain, Big Data, системи Robotic Process Automation підвищує якість роботи аудиторів, створюються якісні

аудиторські висновки, скорочується час щодо проведення аналізу фінансової інформації. Водночас, нові виклики, такі як кіберзагрози, шахрайські дії, відключення електроенергії та втрата даних, потребує багато уваги як з боку самих учасників аудиторського ринку, так і з боку регуляторних органів. Забезпечення постійними навчаннями аудиторів призведе до підвищення якості праці, кращому розумінні нових інноваційних технологій та підвищення професійної діяльності під час кіберзагроз.

Література:

1. Спіцина Н. В., Угоднікова О. І. Цифрові інструменти в аудиті консолідованої звітності: нові можливості для обліку та фінансового менеджменту. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 3. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16737170>
2. Бабінська С. Технологія блокчейн в аудиті: сучасний стан та перспективи застосування. *Економіка та суспільство*. 2022. № 36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-26>
3. Гладчук Г. Г., Дроздова О. Г., Жидовська Н. М. Використання диджитал-інструментів для аудиту бухгалтерської звітності в Україні. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. № 6. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14366862>
4. Міжнародний стандарт аудиту 315 (переглянутий в 2019 році). Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення. URL: <https://ifacweb.blob.core.windows.net/publicfiles/2024-03/%288%29%20IAASB-ISA-315-first-time-implementation-guidance%20УКР%20fin.pdf>